

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

11. dubna 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Letecká doprava – Montrealská úmluva – Článek 19 – Náhrada škod způsobených zpožděním při dopravě zavazadel – Postoupení pohledávky cestujícího vůči leteckému dopravci obchodní společnosti – Smluvní ujednání zakazující takovéto postoupení – Směrnice 93/13/ES – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Článek 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 – Přezkum zneužívající povahy ujednání zakazujícího postoupení práv cestujících i bez návrhu – Podmínky tohoto přezkumu v rámci sporu mezi nabývající společností a leteckým dopravcem – Zásady rovnocennosti a efektivity – Zásada kontradiktornosti“

Ve věci C-173/23,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Juzgado de lo Mercantil n.º 1 de Palma de Mallorca (obchodní soud č. 1 v Palmě de Mallorca, Španělsko) ze dne 10. března 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 20. března 2023, v řízení

Eventmedia Soluciones SL

proti

Air Europa Líneas Aéreas SAU,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení: K. Jürimäe (zpravodajka), předsedkyně senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci soudce třetího senátu, N. Piçarra, N. Jääskinen a M. Gavalec, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za Eventmedia Soluciones SL: A.-M. Martínez Cuadros, abogada,

* Jednací jazyk: španělština.

- za Air Europa Líneas Aéreas SAU: N. de Dorremocha Guiot, procurador, a E. Olea Ballesteros, abogado,
- za španělskou vládu: A. Ballesteros Panizo, jako zmocněnec,
- za Evropskou komisi: J. L. Buendía Sierra a N. Ruiz García, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, a oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Eventmedia Soluciones SL (dále jen „Eventmedia“), nabyvatelem pohledávky cestujícího v letecké dopravě, a společností Air Europa Líneas Aéreas SAU (dále jen „Air Europa“) ve věci náhrady škody způsobené zpožděním při dopravě zavazadel tohoto cestujícího při letu uskutečněném společností Air Europa.

Právní rámec

Mezinárodní právo

- 3 Článek 19 úmluvy o sjednocení některých pravidel pro mezinárodní leteckou dopravu, uzavřené v Montrealu dne 28. května 1999, podepsané Evropským společenstvím dne 9. prosince 1999 a schválené jeho jménem rozhodnutím Rady 2001/539/ES ze dne 5. dubna 2001 (Úř. věst. 2001, L 194, s. 38; Zvl. vyd. 07/05, s. 491, dále jen „Montrealská úmluva“), nadepsaný „Zpoždění“, stanoví:

„Dopravce odpovídá za škody způsobené zpožděním při letecké dopravě cestujících, zavazadel nebo nákladu. Dopravce však neodpovídá za škody způsobené zpožděním, je-li prokázáno, že on, jeho zaměstnanci a zprostředkovatelé [zástupci] učinili všechna opatření, která lze přiměřeně požadovat k tomu, aby se předešlo takové škodě, nebo že dopravce, jeho zaměstnanci či zprostředkovatelé [zástupci] nemohli taková opatření učinit.“

Unijní právo

- 4 Bod 24 odůvodnění směrnice 93/13 uvádí, že „soudy nebo správní orgány členských států musí mít k dispozici odpovídající a účinné prostředky, aby zabránily dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách se spotřebiteli“.
- 5 Podle čl. 1 odst. 1 této směrnice je jejím účelem sblížit právní a správní předpisy členských států týkající se zneužívajících ujednání ve smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím zbožím nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem.

- 6 Článek 2 písm. b) uvedené směrnice uvádí následující definici:
„ ‚spotřebitelem‘ [se rozumí] fyzická osoba, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná pro účely, které nespádají do rámce její obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání“.
- 7 Článek 3 odst. 1 téže směrnice stanoví:
„Smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“
- 8 Článek 6 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví:
„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“
- 9 Článek 7 odst. 1 této směrnice zní takto:
„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 10 Cestující v letecké dopravě, jehož zavazadla byla dopravena se zpožděním při letu z Madridu (Španělsko) do Cancúnu (Mexiko), postoupil svoji pohledávku na náhradu škody vůči společnosti Air Europa, leteckému dopravci, obchodní společnosti Eventmedia.
- 11 Společnost Eventmedia následně podala k Juzgado de lo Mercantil n.º 1 de Palma de Mallorca (obchodní soud č. 1 v Palmě de Mallorca, Španělsko), který je předkládajícím soudem, žalobu proti společnosti Air Europa, kterou se domáhala částky 766 eur z titulu náhrady škody způsobené tímto zpožděním na základě článku 19 Montrealské úmluvy.
- 12 Společnost Air Europa před předkládajícím soudem zpochybňuje aktivní legitimaci společnosti Eventmedia. Podle názoru společnosti Air Europa nebylo postoupení pohledávky z hlediska práva platné, jelikož tím byl porušen zákaz postoupení práv cestujícího stanovený v ujednání 15.1 jejich všeobecných přepravních podmínek (dále jen „dotčené ujednání“). Podle tohoto ujednání platí, že „[p]okud není stanoveno jinak, určuje se odpovědnost společnosti Air Europa a odpovědnosti každého dopravce podle článku 1 na základě přepravních podmínek dopravce, který vystavil přepravní doklad. Práva cestujícího jsou spojena s jeho osobou a jejich postoupení není dovoleno“.
- 13 Předkládající soud upřesňuje, že odpovědnost leteckého dopravce podle článku 19 Montrealské úmluvy pro případy zpoždění při dopravě zavazadel spadá pod žalobu na náhradu škody smluvní povahy. Postoupení pohledávky na náhradu škody související s takovým zpožděním tudíž spadá pod zákaz postoupení stanovený dotčeným ujednáním.
- 14 Uvedený soud, který připomněl judikaturu Soudního dvora, má za to, že disponuje skutkovými a právními poznatky dostatečnými k tomu, aby přezkoumal obsah tohoto ujednání a prohlásil jej za zneužívající ve smyslu směrnice 93/13 po kontradiktorní diskuzi. Klade si však otázku, zda

může přezkoumat zneužívající povahu uvedeného ujednání i bez návrhu. Řízení, které před ním probíhá, totiž nebylo zahájeno jednou ze stran smlouvy o přepravě, na níž je žaloba založena, nýbrž nabyvatelem pohledávky na náhradu škody cestujícího v letecké dopravě, který nemá postavení spotřebitele. Dále vzhledem k tomu, že spotřebitel není účastníkem tohoto řízení, nelze zohlednit jeho vůli dovolávat se poté, co byl uvedeným soudem upozorněn, na zneužívající a nezávaznou povahu dotčeného ujednání.

- 15 Právě za těchto okolností se Juzgado de lo Mercantil n.º 1 de Palma de Mallorca (obchodní soud č. 1 v Palmě de Mallorca) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Musí být čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice [93/93] vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který rozhoduje o žalobě na náhradu škody způsobené zpožděním při letecké dopravě zavazadel podle článku 19 Montrealské úmluvy, musí i bez návrhu přezkoumat případnou zneužívající povahu ujednání obsaženého v přepravní smlouvě, které neumožňuje cestujícímu postoupit svá práva, pokud žalobu podává postupník, který na rozdíl od postupitele nemá postavení spotřebitele a uživatele?
- 2) V případě, že je třeba provést přezkum i bez návrhu, lze upustit od povinnosti informovat spotřebitele a zjistit, zda tvrdí zneužívající povahu ujednání nebo s ním souhlasí, a to s ohledem na záměr, který projevil postoupením své pohledávky v rozporu s případně zneužívajícím ujednáním, které neumožňovalo postoupení pohledávky?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 16 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud je povinen i bez návrhu zkoumat případnou zneužívající povahu ujednání, které je obsaženo ve smlouvě o přepravě uzavřené mezi cestujícím v letecké dopravě a leteckým dopravcem a zakazuje postoupení práv, která má tento cestující vůči tomuto dopravci, je-li k tomuto soudu podána žaloba na náhradu škody proti uvedenému dopravci obchodní společností, které je nabyvatelem pohledávky na náhradu škody uvedeného cestujícího.

Úvodní poznámky týkající se působnosti směrnice 93/13

- 17 Pokud jde o případ postoupení pohledávek cestujícího v letecké dopravě společnosti zabývající se vymáháním pohledávek, Soudní dvůr již rozhodl, že okolnost, že se spor v původním řízení týká pouze prodávajících zboží nebo poskytovatelů služeb, nebrání použití směrnice 93/13, jelikož oblast působnosti této směrnice nezávisí na totožnosti účastníků dotčeného sporu, ale na postavení smluvních stran (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. listopadu 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933, body 53 a 54).
- 18 Podle čl. 1 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 se totiž tato směrnice vztahuje na ujednání obsažená ve smlouvách uzavřených mezi prodávajícím zbožím nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem, která nebyla sjednána individuálně (rozsudek ze dne 18. listopadu 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933, bod 55 a citovaná judikatura).

- 19 V projednávané věci byla smlouva o přepravě, na níž je založena pohledávka, jíž se dovolává společnost Eventmedia a která obsahuje dotčené ujednání, uzavřena mezi poskytovatelem služeb, a sice společností Air Europa, a cestujícím v letecké dopravě. Kromě toho nic nenavádí tomu, že by si cestující koupil letenku v rámci své podnikatelské činnosti, takže se zdá, že s výhradou ověření předkládajícím soudem tento cestující uzavřel tuto smlouvu v postavení spotřebitele ve smyslu čl. 2 písm. b) směrnice 93/13.
- 20 Ve světle judikatury citované v bodě 17 tohoto rozsudku tedy spor v původním řízení spadá do působnosti směrnice 93/13.
- 21 Odůvodnění uvedené v bodě 63 rozsudku ze dne 1. října 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637), a v bodě 29 rozsudku ze dne 11. března 2020, Lintner (C-511/17, EU:C:2020:188), které je v podstatě uvedeno v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, nemůže takový závěr zpochybnit.
- 22 Je pravda, že Soudní dvůr v těchto bodech rozhodl, že k tomu, aby bylo možné přiznat ochranu spotřebiteli, kterou sleduje směrnice 93/13, je nezbytné, aby soudní řízení bylo zahájeno na návrh jedné ze smluvních stran. Toto tvrzení je však třeba zasadit do kontextu věcí, v nichž byly vydány tyto rozsudky, ve kterých proti sobě skutečně stáli spotřebitel a prodávající nebo poskytovatel, kteří uzavřeli smlouvu.
- 23 Konkrétně ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 1. října 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637), byla Soudnímu dvoru položena otázka, zda systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátním právním předpisům, které umožňují notáři, který vyhotovil při dodržení formálních náležitostí veřejnou listinu týkající se smlouvy mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, připojit k uvedené listině doložku vykonatelnosti nebo odmítnout její zrušení, aniž by došlo k přezkumu zneužívající povahy ujednání uvedené smlouvy. Při zkoumání této otázky Soudní dvůr v podstatě rozlišil mezi takovým notářským řízením a soudním řízením, přičemž zdůraznil, že pouze v rámci posledně uvedeného řízení systém ochrany požadovaný směrnicí 93/13 vyžaduje, aby vnitrostátní soud přezkoumal z úřední povinnosti zneužívající povahu smluvního ujednání spadajícího do působnosti této směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. října 2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, body 33, 41 až 47 a 59). Je však ještě třeba, aby byla věc předložena vnitrostátnímu soudu. Důvod uvedený v bodě 63 tohoto rozsudku odkazuje právě na tuto hlavní procesní zásadu, podle níž iniciativa v řízení přísluší pouze účastníkům řízení.
- 24 Pokud jde o bod 29 rozsudku ze dne 11. března 2020, Lintner, (C-511/17, EU:C:2020:188), ten je součástí úvah věnovaných mezím předmětu sporu a dispoziční zásadě. Ze znění bodů 26 až 34 tohoto rozsudku ve vzájemném spojení vyplývá, že Soudní dvůr nechtěl omezit působnost směrnice 93/13 na spory mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem, ale spíše zdůraznit, že ochrana spotřebitele sledovaná směrnicí 93/13 předpokládá, že bylo zahájeno soudní řízení a že pozitivní zásah vnitrostátního soudu nemůže překročit meze sporu, který mu byl předložen.
- 25 Z toho vyplývá, že Soudní dvůr neměl v úmyslu dvěma rozsudky uvedenými v bodech 23 a 24 tohoto rozsudku omezit působnost směrnice 93/13 pouze na spory mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem, kteří uzavřeli smlouvu.

26 S přihlédnutím k těmto úvodním poznámkám je třeba určit, zda v případě, že spor není veden mezi tímto spotřebitelem a tímto prodávajícím nebo poskytovatelem, nýbrž posledně uvedeným prodávajícím nebo poskytovatelem a jiným prodávajícím nebo poskytovatelem, a sice obchodní společností, která je nabyvatelem pohledávky spotřebitele, musí vnitrostátní soud zkoumat i bez návrhu případnou zneužívající povahu ujednání této smlouvy.

Ke zkoumání případné zneužívající povahy ujednání i bez návrhu

27 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli jak z hlediska vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti (rozsudky ze dne 27. června 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 25, a ze dne 17. května 2022, SPV Project 1503 a další, C-693/19 a C-831/19, EU:C:2022:395, bod 51).

28 Vzhledem k takovémuto nerovnému postavení stanoví čl. 6 odst. 1 této směrnice, že zneužívající ujednání nejsou pro spotřebitele závazná. Jedná se o kogentní ustanovení, které má nahradit formální rovnováhu, již smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, skutečnou rovnováhou, která má nastolit rovnost mezi smluvními stranami (rozsudky ze dne 26. října 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, bod 36, a ze dne 17. května 2022, SPV Project 1503 a další, C-693/19 a C-831/19, EU:C:2022:395, bod 52).

29 V tomto ohledu z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že vnitrostátní soud má povinnost posuzovat zneužívající povahu smluvního ujednání spadajícího do působnosti směrnice 93/13 z úřední povinnosti a odstraňovat tak nerovnováhu, která existuje mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu (rozsudek ze dne 17. května 2022, SPV Project 1503 a další, C-693/19 a C-831/19, EU:C:2022:395, bod 53 a citovaná judikatura).

30 Kromě toho směrnice 93/13 ukládá členským státům povinnost – jak vyplývá z jejího čl. 7 odst. 1 ve spojení s dvacátým čtvrtým bodem jejího odůvodnění – zajistit odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli (rozsudky ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 68, a ze dne 17. května 2022, SPV Project 1503 a další, C-693/19 a C-831/19, EU:C:2022:395, bod 54).

31 I když Soudní dvůr již několikrát s přihlédnutím k požadavkům vyplývajícím z čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 vymezil způsob, jakým má vnitrostátní soud zajistit ochranu práv, která spotřebitelům vyplývají z této směrnice, nic to nemění na tom, že unijní právo v zásadě neharmonizuje řízení použitelná při přezkumu údajně zneužívající povahy smluvního ujednání. Tato řízení tudíž spadají do působnosti vnitrostátních právních řádů členských států na základě zásady procesní autonomie členských států, avšak za podmínky, že nejsou méně příznivá než ta, kterými se řídí obdobné situace ve vnitrostátním právu (zásada rovnocennosti), a v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných unijním právem (zásada efektivity) (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. června 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, body 45 a 46, a ze dne 17. května 2022, SPV Project 1503 a další, C-693/19 a C-831/19, EU:C:2022:395, bod 55).

- 32 Za těchto podmínek je třeba určit, zda tato ustanovení, vykládaná ve spojení se zásadami rovnocennosti a efektivity, vyžadují, aby vnitrostátní soud, kterému obchodní společnost, která je nabyvatelem pohledávky spotřebitele na náhradu škody vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, jenž je jeho smluvním partnerem, přezkoumal případnou zneužívající povahu ujednání obsaženého ve smlouvě uzavřené mezi tímto spotřebitelem a tímto prodávajícím nebo poskytovatelem.
- 33 Zaprvé, pokud jde o zásadu rovnocennosti, přísluší vnitrostátnímu soudu, aby s ohledem na procesní podmínky žalob použitelné ve vnitrostátním právním řádu ověřil dodržování této zásady s ohledem na předmět, důvod a základní prvky dotčených žalob (rozsudek ze dne 17. května 2022, Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, bod 23 a citovaná judikatura).
- 34 V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 je třeba považovat za normu rovnocennou vnitrostátním pravidlům, která mají uvnitř vnitrostátního právního řádu status kogentních norem (rozsudky ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, bod 52, a ze dne 17. května 2022, Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, bod 24).
- 35 Z toho vyplývá, že v souladu se zásadou rovnocennosti má-li vnitrostátní soud na základě vnitrostátního práva možnost nebo povinnost posoudit i bez návrhu rozpor smluvního ujednání s vnitrostátními kogentními normami, musí mít rovněž možnost nebo povinnost posoudit i bez návrhu rozpor takového ujednání s článkem 6 směrnice 93/13, jakmile má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. května 2022, Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, bod 25 a citovaná judikatura).
- 36 V projednávané věci žádost o rozhodnutí o předběžné otázce neobsahuje žádnou informaci o tom, zda soud, k němuž byla podána žaloba na náhradu škody na základě článku 19 Montrealské úmluvy, může, či dokonce musí podle španělského práva zkoumat i bez návrhu případný rozpor takového ujednání, jako je dotčené ujednání, s vnitrostátními kogentními normami. V souladu s judikaturou připomenutou v bodě 33 tohoto rozsudku je na předkládajícím soudu, aby tento aspekt ověřil za účelem určení, zda může, či dokonce musí na základě zásady rovnocennosti zkoumat i bez návrhu případnou zneužívající povahu dotčeného ujednání.
- 37 Zadruhé, pokud jde o zásadu efektivity, Soudní dvůr rozhodl, že každý případ, v němž vyvstává otázka, zda vnitrostátní procesní ustanovení znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje použití unijního práva, musí být analyzován s přihlédnutím k postavení tohoto ustanovení v řízení jako celku, k jeho průběhu a zvláštnostem, jakož i případně základním zásadám vnitrostátního právního systému, jako jsou například ochrana práva na obhajobu, zásada právní jistoty a řádný průběh řízení (rozsudky ze dne 14. prosince 1995, Peterbroeck, C-312/93, EU:C:1995:437, bod 14, a ze dne 17. května 2022, SPV Project 1503 a další, C-693/19 a C-831/19, EU:C:2022:395, bod 60).
- 38 Pokud jde přitom o žalobu na náhradu škody podanou obchodní společností, která je nabyvatelem pohledávky spotřebitele vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, s nímž tento spotřebitel uzavřel smlouvu, je třeba konstatovat, že žaloba v řízení mezi dvěma prodávajícími nebo poskytovateli nevykazuje nerovnováhu, která panuje v rámci žaloby spotřebitele proti prodávajícímu nebo poskytovateli, s nímž spotřebitel uzavřel smlouvu (obdobně viz rozsudek ze dne 5. prosince 2013, Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, bod 50).

- 39 Z toho vyplývá, že na rozdíl od případu uvedeného v judikatuře citované v bodě 29 tohoto rozsudku není za účelem zajištění účinnosti systému ochrany spotřebitele sledovaného směrnicí 93/13 nezbytné, aby vnitrostátní soud, kterému byl předložen spor mezi dvěma prodávajícími nebo poskytovateli, jako jsou společnost, která je nabyvatelem práv spotřebitele, a prodávající nebo poskytovatel, který je jeho smluvním partnerem, zkoumal i bez návrhu případnou zneužívající povahu ujednání obsaženého ve spotřebitelské smlouvě.
- 40 Ani zásada efektivity uvedená v bodě 31 tohoto rozsudku neukládá vnitrostátnímu soudu povinnost provést takový přezkum i bez návrhu, pokud v souladu s vnitrostátními procesními pravidly obchodní společnost, která je nabyvatelem pohledávky spotřebitele, má nebo měla skutečnou možnost dovolávat se u vnitrostátního soudu případné zneužívající povahy ujednání obsaženého ve smlouvě uzavřené tímto spotřebitelem.
- 41 S ohledem na všechny výše uvedené důvody je třeba na první otázku odpovědět tak, že
- čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13, ve spojení se zásadou efektivity, musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud není povinen i bez návrhu zkoumat případnou zneužívající povahu ujednání, které je obsaženo ve smlouvě o přepravě uzavřené mezi cestujícím v letecké dopravě a leteckým dopravcem a zakazuje postoupení práv, která má tento cestující vůči tomuto dopravci, je-li k tomuto soudu podána žaloba na náhradu škody proti uvedenému dopravci obchodní společností, která je nabyvatelem pohledávky uvedeného cestujícího na náhradu škody, za předpokladu, že tato společnost má nebo měla skutečnou možnost se před uvedeným soudem dovolávat případné zneužívající povahy dotčeného ujednání;
  - zásada rovnocennosti musí být vykládána v tom smyslu, že má-li vnitrostátní soud na základě pravidel vnitrostátního práva možnost nebo povinnost posoudit i bez návrhu rozpor takového ujednání s vnitrostátními kogentními normami, musí mít rovněž možnost nebo povinnost posoudit i bez návrhu rozpor takového ujednání s článkem 6 směrnice 93/13, jakmile má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu.

K druhé otázce

- 42 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být zásada kontradiktornosti vykládána v tom smyslu, že pokud vnitrostátní soud i bez návrhu konstatuje zneužívající povahu ujednání obsaženého ve smlouvě o přepravě uzavřené mezi cestujícím v letecké dopravě a leteckým dopravcem v rámci žaloby na náhradu škody podané proti tomuto dopravci obchodní společností, která je nabyvatelem pohledávky tohoto cestujícího na náhradu škody vůči uvedenému dopravci, je povinen o tom informovat uvedeného cestujícího a dotázat se jej, zda se hodlá dovolávat zneužívající povahy tohoto ujednání, nebo zda s použitím tohoto ujednání souhlasí.
- 43 Úvodem je třeba konstatovat, že odpověď na tuto otázku je relevantní v případě, že by předkládající soud dospěl po posouzení zásady rovnocennosti ve světle bodů 33 až 36 tohoto rozsudku nebo zásady efektivity ve světle bodů 37 a 40 téhož rozsudku k závěru, že může, či dokonce musí zkoumat zneužívající povahu dotčeného ujednání i bez návrhu.
- 44 V této souvislosti je třeba připomenout, že podle judikatury Soudního dvora zásada kontradiktornosti zpravidla zahrnuje právo účastníků řízení seznamovat se s právními důvody uplatněnými soudem i bez návrhu, na kterých soud hodlá založit své rozhodnutí, a vyjadřovat se k těmto důvodům. Soudní dvůr zdůraznil, že ke splnění požadavků spojených s právem na

spravedlivý proces je totiž třeba, aby se účastníci řízení seznámili jak se skutkovými, tak s právními okolnostmi, které jsou rozhodné pro výsledek řízení, a měli možnost se k nim kontradiktorně vyjádřit (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 2. prosince 2009, Komise v. Irsko a další, C-89/08 P, EU:C:2009:742, body 55 a 56, jakož i ze dne 21. února 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 30).

- 45 V případě, že vnitrostátní soud, který na základě informací o skutkových a právních okolnostech, které má k dispozici, nebo které mu byly sděleny v návaznosti na důkazní opatření, jež přijal za tímto účelem bez návrhu, zjistil, že se na ujednání vztahuje směrnice 93/13, konstatuje – poté co provedl posouzení i bez návrhu – že toto ujednání má zneužívající povahu, je obecně povinen informovat o tom účastníky řízení a vyzvat je, aby se k tomu kontradiktorně vyjádřili způsobem, který v tomto ohledu stanoví vnitrostátní procesní pravidla (rozsudek ze dne 21. února 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 31).
- 46 Z výše uvedeného vyplývá, že pokud vnitrostátní soud i bez návrhu konstatuje, že ujednání obsažené ve smlouvě uzavřené mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem je zneužívající, v rámci sporu mezi tímto prodávajícím nebo poskytovatelem a obchodní společností, která je nabyvatelem práv tohoto spotřebitele, musí o tom informovat obě strany sporu, který mu byl předložen, a sice nabývací obchodní společnost a prodávajícího nebo poskytovatele, jenž je smluvním partnerem uvedeného spotřebitele. Musí jim totiž poskytnout možnost uplatnit příslušné argumenty v rámci kontradiktorní diskuze.
- 47 Tato možnost poskytnutá obchodní společnosti, která je nabyvatelem práv spotřebitele, vyjádřit se v tomto ohledu odpovídá též povinnosti vnitrostátního soudu případně zohlednit vůli projevenou touto společností, pokud si je tato společnost vědoma toho, že zneužívající ujednání není závazné, avšak uvede, že nesouhlasí s tím, aby bylo vyloučeno jeho použití, čímž vyslovuje svobodný a vědomý souhlas s dotčeným ujednáním (obdobně viz rozsudek ze dne 21. února 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 35).
- 48 Pokud, jako ve sporu v původním řízení, se obchodní společnost, která je nabyvatelem práv spotřebitele, obrátí na vnitrostátní soud navzdory ujednání, které je stejně jako dotčené ujednání obsaženo ve smlouvě uzavřené mezi tímto spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem a zakazuje prvně uvedenému postoupit svá práva, lze důvodně předpokládat, že tato obchodní společnost nemá výhrady proti tomu, aby soud vyloučil použití tohoto ujednání poté, co konstatoval jeho zneužívající povahu.
- 49 Naproti tomu vzhledem k tomu, že spotřebitel, který postoupil svou pohledávku na náhradu škody vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, není účastníkem řízení mezi posledně uvedeným a nabyvatelem této pohledávky, není vnitrostátní soud povinen informovat tohoto spotřebitele o tomto přezkumu i bez návrhu, ani získat vyjádření uvedeného spotřebitele v tomto ohledu.
- 50 Ve světle všech výše uvedených důvodů je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že zásada kontradiktornosti musí být vykládána v tom smyslu, že pokud vnitrostátní soud i bez návrhu konstatuje zneužívající povahu ujednání obsaženého ve smlouvě o přepravě uzavřené mezi cestujícím v letecké dopravě a leteckým dopravcem v rámci žaloby na náhradu škody podané proti tomuto dopravci obchodní společností, která je nabyvatelem pohledávky tohoto cestujícího na náhradu škody vůči uvedenému dopravci, není vnitrostátní soud povinen o tom informovat uvedeného cestujícího ani se jej dotázat, zda se hodlá dovolávat zneužívající povahy tohoto ujednání, nebo zda s použitím tohoto ujednání souhlasí. Naproti tomu uvedený soud o tom musí

informovat účastníky řízení, které před ním probíhá, aby jim umožnil uplatnit příslušné argumenty v rámci kontradiktorní diskuze, a ujistit se o tom, že si nabývající obchodní společnost přeje, aby uvedené ujednání bylo prohlášeno za nepoužitelné.

K nákladům řízení

- 51 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, ve spojení se zásadou efektivity,

musí být vykládány v tom smyslu, že

vnitrostátní soud není povinen i bez návrhu zkoumat případnou zneužívající povahu ujednání, které je obsaženo ve smlouvě o přepravě uzavřené mezi cestujícím v letecké dopravě a leteckým dopravcem a zakazuje postoupení práv, která má tento cestující vůči tomuto dopravci, je-li k tomuto soudu podána žaloba na náhradu škody proti uvedenému dopravci obchodní společností, která je nabyvatelem pohledávky uvedeného cestujícího na náhradu škody, za předpokladu, že tato společnost má nebo měla skutečnou možnost se před uvedeným soudem dovolávat případné zneužívající povahy dotčeného ujednání.

Zásada rovnocennosti musí být vykládána v tom smyslu, že

má-li vnitrostátní soud na základě pravidel vnitrostátního práva možnost nebo povinnost posoudit i bez návrhu rozpor takového ujednání s vnitrostátními kogentními normami, musí mít rovněž možnost nebo povinnost posoudit i bez návrhu rozpor takového ujednání s článkem 6 směrnice 93/13, jakmile má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu.

- 2) Zásada kontradiktornosti musí být vykládána v tom smyslu, že

pokud vnitrostátní soud i bez návrhu konstatuje zneužívající povahu ujednání obsaženého ve smlouvě o přepravě uzavřené mezi cestujícím v letecké dopravě a leteckým dopravcem v rámci žaloby na náhradu škody podané proti tomuto dopravci obchodní společností, která je nabyvatelem pohledávky tohoto cestujícího na náhradu škody vůči uvedenému dopravci, není vnitrostátní soud povinen o tom informovat uvedeného cestujícího ani se jej dotázat, zda se hodlá dovolávat zneužívající povahy tohoto ujednání, nebo zda s použitím tohoto ujednání souhlasí. Naproti tomu uvedený soud o tom musí informovat účastníky řízení, které před ním probíhá, aby jim umožnil uplatnit příslušné argumenty v rámci kontradiktorní diskuze, a ujistit se o tom, že si nabývající obchodní společnost přeje, aby uvedené ujednání bylo prohlášeno za nepoužitelné.

Podpisy